

på gymnasiet i Rättvik, eller också sitter jag kanske på en buss ... på väg ut i livet.»

Lisa, 20 år: »Jag bodde hemma hos mamma tills jag var fjorton ... Då orkade hon inte ha mig kvar längre. ... Jag gav upp allting och började leva destruktivt. Jag sökte medvetet upp det döda och mörka och gick in för det med allvar ... Nej, det var inte trotsset som var drivkraften, det var något annat ...» »Jag tycker om Anker, därför att han tämjer mina rörelser men inte min själ.»

Måns, 15 år: »Tidigare har jag bott på en massa behandlingshem och familjehem ... sen jag var nio år. Alla hem är olika ... det som är speciellt här på Älvnäsgården är nog Anker. Han är bra ... och pålitlig.» ... »Jag har ju tankar om att det finns folk som förföljer mig, som knacker på min dörr hela tiden ... fantasifigurer ... men för mig är de verkliga.» ... »Idag har jag inga mediciner, men när jag kom hit hade jag två olika tabletter, bland annat cisordinol som jag fick varje kväll ... för att dämpa ångesten och ta bort hallucinationerna.»

Behandlingsassistenterna berättar

Även behandlingsassistenternas berättelser gör ett starkt intryck. Tydligast blir deras respekt för ungdomarna, nyfikenheten, prestigelösheten, modet att göra misstag och att erkänna det (även inför ungdomarna!), tilliten till Anker Melgaard, viljan att utveckla sig själva och inte minst deras tålamod. Arbetsättet kräver ett engagemang långt utöver det vanliga men tilltron till den oförfalskade sanningens möjligheter är uppenbarligen stor, även när det ser som mörkast ut. Beredskapen tycks också vara hög inför begynnande utbrändhet varvid möjlighet ges till vila.

Samtal varvas med teori

Dessa samtal, som för mig är bokens nerv, varvas med välskrivna redogörelser för Melgaards tankar kring barns tidiga utveckling, språklös kommunikation och jaglöshet. Den viktiga anknytningen beskrivs ingående, varvid bland annat betydelsen av spegling utan tolkning eller idealisering blir tydlig. Det klargörs i boken även att varken teori-bildningen eller behandlingsmodellen behöver stå i konflikt med biologiskt orienterade synsätt.

Det framgår att ungdomarna är en mycket speciell grupp med tung problematik där socialtjänst och BUP på hem-

orten tidigare tömt ut sina resurser (efter en genomsnittlig sluten + öppen vårdtid på fem år!).

Enligt preliminära resultat från ett pågående högskolearbete av terapeuten Åke Wänn skrevs 47 barn och ungdomar in under åren 1987–97. Bland diagnoserna före inskrivningen märktes 11 fall av DAMP, Tourettes syndrom eller annan neuropsykiatrisk diagnos, 7 fall av schizofreni eller annan svår psykos samt 13 fall av psykotiskt symtom vid stress.

Bearbetning pågår av enkäter till 27 av de 30 som skrivits ut fram till hösten 1997, men preliminärt klarade då mer än hälften ett eget boende och oftast helt på egen hand.

Inspirationskälla för alla i vårdande yrken

Boken bör kunna bli en inspirationskälla för alla i människovårdande yrken, ja faktiskt för var och en som är intresserad av personlig utveckling. För beslutsfattare är den ett tungt argument för att prioritera verksamhet av det slag som Anker Melgaard bedriver. För oss alla är det en påminnelse, på huden, om att under det mest destruktiva hat och självhat finns alltid en längtan efter det vackra livet. •

De nyaste behandlingsmetoderna vid schizofreni

Per Jørgensen, Nicole K Rosenberg, red. **Kognitiv behandling af skizofreni.** 299 sidor. Köpenhamn: Hans Reitzels Forlag, 1998. Pris 298 dkr. ISBN 87-412-2792-1.

Recensent: Ulf Malm, docent och överläkare, Området för psykiatri, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg.

Boken »Kognitiv behandling af skizofreni» handlar om de nyaste evidensbaserade psykologiska behandlingsmetoderna vid i första hand psykosjukdomar, med huvudinriktning på klinisk tillämpning vid schizofrenisyn-

drom. Boken redogör för modeller, behandlingsmetoder, strategier och hjälptekniker. Illustrativa patientberättelser kompletteras med intervjuformulär, mallar och skalor – de flesta bearbetningar av engelska original.

Användbar i Sverige

Aktualitet och vetenskaplig kvalitet är hög. Boken inrymmer även en kritisk diskussion av det vetenskapliga underlaget.

Den praktiska användbarheten i svensk miljö är stor. Boken kan med sin kliniska utformning bli det underlag som framtidsinriktade psykologer, psykiater och »case managers» behöver för att i klinisk praxis implementera denna nya generation av psykoterapeutisk behandling. Det internationella pionjärarbetet om kognitiv behandling vid schizofreni genomfördes i Sverige av Carlo Perris, vars bok »Kognitiv psykoterapi vid schizofrena störningar» kom 1988. Det är nu dags att gå vidare...

Nya antipsykosmedicinering och kognitiv behandling

Specifika kognitiva behandlingsmetoder vid i första hand ihållande vanföreställningar, hallucinos och dubbel diagnos schizofreni/missbruk kan utgöra kvalitetsutvecklande kompletteringar till integrerade psykosociala behandlingsprogram som kombinerar optimal läkemedelsbehandling och psykosociala interaktioner enligt SBUs »Behandling med neuroleptika», volym 1–2, nr 133, 1997. Den nya generationen av antipsykosmedicinering och kognitiv behandling vid schizofreni går hand i hand.

Trots att författarna i första hand verkar tänka sig kognitiv miljöterapi på vårdavdelningar (?), så torde kognitiv behandling vid schizofreni lämpa sig väl och till och med kunna ge bättre effekter som specifika strategier i genomtänkta hem- och samhällsbaserade psykiatriska vårdformer.

Rekommenderas helhjärtat – borde översättas!

Boken rekommenderas helhjärtat. Det danska språket är i detta yrkessammanhang inget särskilt problem, men det skulle kanske underlätta användningen och spridningen om den fanns även i svensk version – i synnerhet gäller detta intervjuformulär och skattningsskalor. •